

ОСОБЛИВОСТІ ЕЛЕКТОРАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ЕЛЕКТОРАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Ящинська Г. Л.,
*Східноєвропейський національний
університет імені Лесі Українки*

За роки незалежності Україну можна охарактеризувати як державу з високою політичною активністю населення. Політична діяльність населення як складова політичної системи суспільства аналізується на основі ряду показників, найважливішими з яких є електоральний потенціал, електоральна активність та електоральні уподобання населення.

Електоральний потенціал держави залежить від кількості населення у ньому, проте менш заселені регіони можуть частково компенсувати низький електоральний потенціал високою електоральною активністю і, таким чином, впливати на політичні процеси в державі. Найбільший електоральний потенціал протягом 1991-2012 рр. в Україні мала Донецька область, у якій проживає 3362 тис. осіб, які мають право голосу (табл. 1). Великим електоральним потенціалом володіють також адміністративні області – Дніпропетровська, Харківська та м. Київ. У той же час, електоральний потенціал ряду найменш заселених областей (Волинська, Закарпатська, Чернівецька, Рівненська, Тернопільська) коливається від 700 тис. до 1 млн. осіб. Як бачимо, диспропорції у електоральному потенціалі адміністративно-територіальних одиниць України є досить помітними (табл. 1).

Таблиця 1

Електоральні показники адміністративно-територіальних одиниць України, 2012 р.

Адміністративно-територіальні одиниці	Електоральний потенціал (млн. осіб)			Електоральна активність (K_{ea})		
	Великий (понад 2)	Середній (2-1)	Малий (до 1)	1,04-1,08	0,99-1,03	0,88-0,97
АР Крим		+			+	
Вінницька		+		+		
Волинська			+		+	

Дніпропетровська	+			+		
Донецька	+			+		
Житомирська		+		+		
Закарпатська			+	+		
Запорізька		+			+	
Івано-Франківська		+			+	
Київська		+			+	
Кіровоградська			+	+		
Луганська		+			+	
Львівська		+			+	
Миколаївська			+		+	
Одеська		+		+		
Полтавська		+			+	
Рівненська			+			+
Сумська			+			+
Тернопільська			+			+
Харківська	+					+
Херсонська			+			
Хмельницька		+				
Черкаська		+				
Чернівецька			+			
Чернігівська			+			
М. Київ	+					
М. Севастополь			+			

Складено за [1]

Електоральна активність населення України є стабільно високою, що підтверджується під час різних голосувань (табл. 2).

У межах України електоральна активність населення коливається із великою амплітудою. Наприклад, на президентських виборах 2010 р. значення коефіцієнта електоральної активності в регіоні змінювалося від 1,08 (Тернопільська, Львівська області) до 0,88 (м. Севастополь). Просторовий розподіл коефіцієнта електоральної активності в державі є неоднорідним. Чітко вимальовується різниця між активністю міського і сільського населення області. У більшості адміністративно-територіальних одиниць ця різниця є досить значною.

Таблиця 2

Електоральні показники регіонів України

Показники		Україна	Максимальн е значення	Мінімальне значення	Ампліт уда коливан ь
Електоральна активність, %	Президент ські вибори 1994 року	68,04	97,15 (Тернопільс ька)	53,59 (м. Київ)	43,56
	Парламент ські вибори 1998 року	70,78	84,70 (Тернопільс ька)	64,20 (АР Крим)	20,50
	Президент ські вибори 1999 року	74,87	90,07 (Тернопільс ька)	59,76 (АР Крим)	30,31
	Парламент ські вибори 2002 року	69,27	82,10 (Тернопільс ька)	61,0 (М. Київ)	21,10
	Президент ські вибори 2004 року	77,32	87,81 (Тернопільс ька)	65,25 (Закарпатська)	22,56
	Парламент ські вибори 2006 року	58,97	66,60 (Рівненська)	48,80 (Одеська)	17,80
	Парламент ські вибори 2007 року	57,94	69,33 (Львівська)	47,61 (Закарпатська)	21,72
	Президент ські вибори 2010 року	69,15	76,98 (Донецька)	56,37 (Закарпатська)	20,61
	Парламент ські вибори	58,02	65,74 (Волинська)	49,46 (АР Крим)	16,28

	2012 року				
Електоральний потенціал, тис. осіб, 2010 р.	36968587	3463353 (Донецька)	313036 (м.Севастополь)	3150317	

Складено за [2; 3]

Просторовий аналіз електоральної активності населення України у розрізі територій адміністративно-територіальних одиниць підтверджує загальну закономірність – своєрідну “широтну зональність” і поляризацію “центр-периферія”, втілену в електоральний розкол “місто-село”.

Протягом 1991-2012 рр. електоральна активність населення зазнавала певних змін, які, як правило, підпорядковувалися трьом головним закономірностям:

- зростання електоральної активності у другому турі виборів, порівняно із першим;
- підвищення електоральної активності населення на президентських виборах порівняно із виборами до парламенту і місцевих органів влади;
- зростання електоральної активності населення до 2004 р., та певний спад після президентських виборів 2004 р.

Проте ці закономірності можна прослідкувати, лише аналізуючи електоральну активність населення держави в цілому. Розглядаючи електоральну активність населення у розрізі адміністративних районів та міст обласного підпорядкування, бачимо дещо іншу тенденцію. Зокрема, помітно, що загальний спад електоральної активності торкнувся найбільше міського населення.

Отже, електоральна активність населення України є високою. Вона зростає у напрямі від міської до сільської місцевості. Найвища електоральна активність спостерігається у других турах президентських виборів.

Список використаних джерел:

1. Васильченко С. Електоральний портрет України. Аналіз активності громадян на виборах 1994-2004 рр. в Україні у регіональному розрізі// [Електронний ресурс].- Режим доступу: vasylchenko.maidan.org.ua/act.pdf 2. Відомості про вибори Президента України (1994, 1999, 2004, 2010) та Верховної ради (1998, 2002, 2006, 2007, 2012) // [Електронний ресурс]. – Режим

доступу: <http://www.cvk.gov.ua> 3.Відомості про кількість виборців по регіонах України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cvk.gov.ua/drv/vybortsi/Regions.01032011.rtf>

*Наук. кер. - Кулик С. М.,
кандидат політичних наук, доцент кафедри країнознавства і
міжнародних відносин Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки*

*Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства :
матеріали Всеукраїнської наукової конференції викладачів,
аспірантів, співробітників та студентів, м. Суми, 21-22 квітня
2014 р. / Відп. за вип. О.М. Сушкова. — Суми : СумДУ, 2014. —
С. 275-279.*